

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

OPRÁVNĚNÉ POUŽITÍ ZBRANĚ

Autor práce: Lukáš Vlček

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2023

VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH STUDIÍ, z. ú.
Žižkova tř. 6, 370 01 České Budějovice

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Jméno a příjmení studenta: Lukáš Vlček

Studijní program: Bezpečnostně právní činnost

Forma studia: Kombinovaná

Místo studia: Příbram

Název bakalářské práce: Oprávněné použití zbraně

Název bakalářské práce v anglickém jazyce: Authorized use of weapon

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

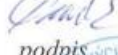

Datum zadání bakalářské práce: listopad 2022

Cíl bakalářské práce:

1. Jednoznačné vymezení zákonných podmínek, za nichž lze oprávněně použít střelnou zbraň a jejich následná aplikace na konkrétní případ z praxe.
2. Zhodnocení současné české trestněprávní úpravy týkající se oprávněného použití zbraně s poukázáním na jednotlivé odlišnosti odpovídající právní úpravy ve vybraném členském státě EU a případná formulace návrhů de lege ferenda.

Student: Lukáš Vlček	25.11.2022 datum	 podpis
Vedoucí práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.	25.11.2022 datum	 podpis

Schvalují zadání bakalářské práce:

Vedoucí katedry: doc. JUDr. Roman Svatoš, Ph.D.	10.12.2022 datum	 podpis
Prorektor pro studium a vnitřní záležitosti: doc. PhDr. Miroslav Sapík, Ph.D.	14.12.2022 datum	 podpis
Rektor: doc. Ing. Jiří Dušek, Ph.D.	9.1.2023 datum	 podpis

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v seznamu použitých zdrojů.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v elektronické podobě ve veřejně přístupné části infodisku VŠERS, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky vedoucího a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce systémem na odhalování plagiátů.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Jiřímu Hruškovi, Ph.D. za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

VLČEK, L. *Oprávněné použití zbraně : bakalářská práce*. Příbram : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2023. 52 s. Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Klíčová slova: Česká republika, legislativa, okolnosti vylučující protiprávnost, oprávnění, oprávněné použití zbraně, zákon, zbraň, zbraně, zdraví, život

Bakalářská práce se zabývá problematikou oprávněného použití zbraně představující jednu z okolností vylučující protiprávnost, a to jak z pohledu trestního zákoníku, tak také dalších souvisejících právních předpisů.

V teoretické části bakalářské práce je charakterizováno oprávněné použití zbraně s poukázáním na rozdíly v právní úpravě ve vztahu k jednotlivým ozbrojeným a bezpečnostním sborům České republiky a civilistům v kontextu okolností vylučujících protiprávnost se zaměřením na krajní nouzi a nutnou obranu. Dále v teoretické části budou vymezeny základní související pojmosloví.

Metodická část bakalářské práce bude zaměřena k vzájemné komparaci podmínek oprávněného použití zbraně s odpovídající právní úpravou Slovenské republiky.

ABSTRACT

VLČEK, L. *Authorized use of weapons : Bachelor thesis*. Příbram : The College of European and Regional Studies, 2023. 52 p. Supervisor : JUDr. Jiří Hruška, Ph.D.

Key words: Czech Republic, legislation, circumstances excluding illegality, authorization, authorized use of a weapon, law, weapon, weapons, health, life

The bachelor's thesis deals with the issue of the authorized use of a weapon representing one of the circumstances excluding illegality, both from the point of view of the Criminal Code and other related legal regulations.

In the theoretical part of the bachelor's thesis, the justified use of a weapon is characterized, pointing out the differences in the legal regulation in relation to individual armed

and security forces of the Czech Republic and civilians in the context of circumstances excluding illegality with a focus on extreme emergency and necessary defense. Furthermore, in the theoretical part, basic related terminology will be defined.

The methodological part of the bachelor's thesis will be focused on a mutual comparison of the conditions of the authorized use of a weapon with the corresponding legislation of the Slovak Republic.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíl a metodika bakalářské práce	11
2 Charakteristika okolností vylučujících protiprávnost	12
2.1 Krajní nouze	13
2.2 Nutná obrana	15
2.3 Svolení poškozeného	17
2.4 Přípustné riziko.....	18
2.5 Oprávněné použití zbraně.....	19
3 Vymezení pojmu „zbraň“	20
3.1 Úderné zbraně.....	20
3.2 Chladné zbraně	20
3.3 Střelné zbraně	20
3.3.1 Rozdělení střelných zbraní.....	21
3.4 Zákon o střelných zbraních a střelivu.....	23
4 Oprávněné použití zbraně jako jedna z okolností vylučujících protiprávnost	25
4.1 Oprávnění k použití zbraně – Policie České republiky	26
4.1.1 Zákrok pod jednotným velením	30
4.2 Oprávnění k použití zbraně – Obecní Policie.....	30
4.3 Oprávnění k použití zbraně – Celní správa	32
4.4 Oprávnění k použití zbraně – Vězeňská služba a justiční stráž.....	32
4.5 Oprávnění k použití zbraně – Bezpečnostní informační služba	33
4.6 Oprávnění k použití zbraně – Ozbrojené síly	33
4.7 Oprávnění k použití zbraně - Vojenská policie	34
4.8 Oprávnění k použití zbraně - Generální inspekce bezpečnostních sborů.....	35
4.9 Použití zbraně civilistou	35
5 Porovnání nutné obrany s oprávněným použitím zbraně.....	38

6	Komparace právní úpravy institutu oprávněného použití zbraně v České republice a Slovenské republice	41
6.1	Okolnosti vylučující protiprávnost – Slovenská republika	41
6.2	Oprávněné použití zbraně – Slovenská republika	42
6.3	Vybočení z mezí oprávněného použití zbraně.....	45
6.4	Srovnání oprávněného použití zbraně v Česku a na Slovensku	45
	Závěr	48
	Seznam použitých zdrojů	50

Úvod

Táto bakalárská práca sa zaoberá inštitútom oprávneného použitia zbraní. Oprávnené použitie zbraní vo vlastnej obrane je eticky, právne a spoločensky kontroverzná téma, ktoré vyžaduje pečlivú analýzu a úvahu. Otázka, kedy je oprávnené použiť zbraň k ochrane seba alebo tretích osôb, je dôležitá najmä v kontexte narastajúcich hrozieb a potreby zajišťa osobnú bezpečnosť. Táto bakalárská práca si kladie za cieľ skúmať súčasný právny rámec a navrhnúť možné reformy a smernice pre budúcu právnu úpravu oprávneného použitia zbraní. S rýchlým vývojom civilizácie je spojený i rýchly vývoj technológií a zbraní, ktoré zvyšujú ich účinnosť. Na základe toho rastie potreba určitej kontroly a regulácie možností držania zbraní a podmienok ich použitia za pomoci legislatívnych úprav. Legislatíva upravujúca oprávnené použitie zbraní sa líši v každom štáte po celom svete, a to i v jednotlivých štátoch Európskej únie.

V prvej kapitole bakalárskej práce budú uvedené ciele a metodika tejto bakalárskej práce. Druhá kapitola tejto práce bude venovaná charakteristike okolností vylučujúcich protiprávnosť, ktoré sú uvedené v obecných častiach českého trestného zákonníka. Nasledujúca tretia kapitola bude venovaná vymedzeniu pojmu zbraň. Štvrtá kapitola je venovaná oprávnenému použitiu zbraní v prípade vybraných bezpečnostných odborov. V piatej kapitole sa budú zaoberať porovnaním nutnej obrany a oprávneného použitia zbraní a v predposlednej šiestej kapitole sa vykoná komparácia inštitutu oprávneného použitia zbraní v Česku a na Slovensku.

Téma oprávneného použitia zbraní som si zvolil z niekoľkých dôvodov. Prvým dôvodom bolo to, že toto téma mi prišlo dosť aktuálne vzhľadom na bezpečnostnú situáciu, ktorá je v súčasnosti z môjho pohľadu veľmi nestála a tiež zhoršujúca sa vďaka konfliktu na Ukrajine a migračnej kríze. Bezpečnosť a pocit bezpečia je jedna z základných potrieb človeka. Ďalším dôvodom je fakt, že som policista, ktorý vo službe nosí zbraň. Zatím som mal šťastie, že zbraň nemusel nikdy použiť, ale ak by k tomu niekedy malo dôjsť, tak chcem byť čo najľahšie pripravený.

V súvislosti s okolnosťami vylučujúcimi protiprávnosť, môže dôjsť k použitiu strelnej zbraní vo troch prípadoch okolností vylučujúcich protiprávnosť. Konkrétne sa jedná o podmienky krajnej núdze, nutnej obrany a pri oprávnenom použití zbraní. Zde ale existuje takáto výnimka z výnimky, ktorú tvorí práve posledný uvedený inštitút, a to oprávnené

použití zbraně, který je vyhrazen pouze příslušníkům bezpečnostních sborů a ozbrojených sil.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

V bakalářské práci se pojednává o institutu oprávněného použití zbraně, což je jedna z okolností vylučující protiprávnost. Oprávněné použití zbraně, ale i další okolností vylučující protiprávnost, budou v této práci charakterizovány a analyzovány. Dále v této bakalářské práci bude poukázáno na rozdílnosti v právní úpravě týkající se oprávněného použití zbraně u jednotlivých ozbrojených bezpečnostních sborů České republiky a civilních občanů se zaměřením také na krajní nouzi a nutnou obranu.

Cíl bakalářské práce bude jednoznačně vymezení zákonných podmínek, za nichž lze oprávněně použít střelnou zbraň a jejich následná aplikace na konkrétní případ z praxe. Dalším cílem bude zhodnocení současné české trestněprávní úpravy týkající se oprávněného použití zbraně s poukázáním na jednotlivé odlišnosti odpovídající právní úpravy Slovenské republiky.

Pro dosažení stanovených cílů byly uplatněny následující metody zkoumání:

- studium právnické a jiné odborné literatury, právních předpisů a internetových zdrojů,
- základní metodou zpracování práce byla teoretická analýza doplněná o další logické metody,
- komparační metoda,

2 Charakteristika okolností vylučujících protiprávnost

Tato část bakalářské práce představuje náhled na jednotlivé okolnosti vylučující protiprávnost, které jsou vymezeny ve třetí hlavě obecné části trestního zákoníku.

Okolnosti vylučující protiprávnost působí *ex tunc*, což znamená, že už v době spáchání aktu se o trestný čin nejedná a trestně právní odpovědnost proto vůbec nevzniká.¹ Za okolnosti vylučující protiprávnost se považují taková jednání, které způsobují, že konkrétní čin není trestným činem, přičemž zdánlivě naplňuje všechny znaky skutkové podstaty trestného činu.

V obecné části trestního zákoníku je uvedeno pět okolností, které vylučují protiprávnost – krajní nouze, nutnou obranu, svolení poškozeného, přípustné riziko a oprávněné použití zbraně. Vedle těchto v zákoně uvedených okolností vylučujících protiprávnost činu, trestněprávní teorie a praxe akceptuje další okolnosti, které vzhledem k jejich povaze není zapotřebí výslovně upravovat trestním zákonem. Mezi takové okolnosti patří zejména výkon práva a plnění povinnosti s tím, že se sem řadí i výkon povolání.²

Od okolnosti vylučující protiprávnost je velmi důležité odlišit důvody zániku trestnosti, respektive trestní odpovědnosti. Zánikem trestní odpovědnosti se rozumí především její promlčení, nebo účinná lítost.³ V případě, když je dána některá z okolností vylučující protiprávnost, nejde už od začátku takového jednání o trestný čin, protože daným činem nebyl naplněn jeden ze znaků skutkové podstaty trestného činu, a to protiprávnost. Proti tomu důvod zániku trestného činu nastává až po spáchání daného činu, který v době jeho spáchání protiprávním byl, lépe řečeno byly naplněny všechny znaky skutkové podstaty trestného činu, avšak trestní odpovědnost zaniká následně. Je třeba si uvědomit, že zánik trestnosti neznamená zánik protiprávnosti spáchaného činu.⁴

Mimo okolností vylučujících protiprávnost, uvedených v obecné části trestního zákoníku, existují také i okolnosti uvedené v jeho zvláštní části, například beztrestnost

¹ KRATOCHVÍL, Vladimír. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice. s. 360.

² CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné – obecné část*. Praha: Linde, 2009, s. 142.

³ NOVOTNÝ, F., SOUČEK, *Trestní právo hmotné*. 3. rozš. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2010, s. 154.

⁴ CHMELÍK, J. *Trestní právo hmotné – obecné část*. Praha: Linde, 2009, s. 142.

agenta nebo za určitých okolností i neoznámení trestného činu a nepřekažení trestného činu. Další takové okolnosti lze nalézt rovněž v jiných právních předpisech, jedná se například o výkon práv a plnění povinností, výkon povolání, vykonávání dovolené činnosti nebo splnění závazného rozkazu.

2.1 Krajní nouze

Ustanovení § 28 trestního zákoníku:

„(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.“⁵

V této definici dochází k uplatnění principu regulace střetu dvou protichůdných zájmů, přičemž je nezbytné jeden z nich porušit, aby mohla být odvrácena porucha toho druhého. Trestného činu se pak nedopustí ten, jehož jednání kumulativně naplňuje objektivní podmínky krajní nouze, to je že při jeho jednání dochází k odvracení nebezpečí přímo hrozícího zájmu chráněnému trestním zákonem, které za daných okolností nebylo možno odvrátit jinak, přičemž způsobený následek nesmí být zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, a zároveň osoba, které nebezpečí hrozí, nepatří mezi okruh těch, kteří jsou povinni je snášet.

Krajiní nouzi lze považovat za jednu z nejobecnějších okolností vylučujících protiprávnost, a to zejména proto, že jde o odvracení nebezpečí obecně široce pojatého. V porovnání s nutnou obranou, v níž jde o odvrácení útoku člověka, mohou být v případě krajiní nouze pramenem nebezpečí i přírodní síly a zvířata.

Krajiní nouzi se označuje stav, kdy ohrožený zájem chráněný trestním zákonem je možné ochránit jen tím, že je obětován jiný trestním zákonem chráněný zájem.⁶ Proto stav krajiní nouze má mnohdy formu kolize právních povinností. Příkladem může být jednání člověka, který vykopne dveře a vběhne do hořícího bytu, aby zachránil jeho

⁵ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022.

⁶ KRATOCHVÍL, V. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Vyd. 2. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 426.

obyvatele. Nebezpečí zde představoval požár, který ohrožoval život obyvatelů bytu. Pokud by požár v domě nebyl, spáchal by „zachránce“ takovým jednáním trestný čin porušení domovní svobody, případně poškození cizí věci.

V citovaném ustanovení je vymezeno několik podmínek, které je třeba splnit, aby se jednalo o krajní nouzi. Subsidiarita je jednou z nich. Tato podmínka je splněna, pokud za daných okolností nebezpečí nešlo odvrátit jinak. V případě, že nebezpečí šlo odvrátit mírnějším způsobem, je třeba tento způsob využít.

Mezi jednáním v krajní nouzi a nebezpečím musí být tedy úzká časová souvislost. Podmínkou krajní nouze je, že se odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem. Nebezpečí hrozí přímo, jestliže z něho ihned, okamžitě a bezprostředně vyplývá skutečná možnost vzniku újmy na chráněném zájmu.

Další podmínkou je proporcionalita, která spočívá v tom, že způsobený následek nesmí být zřejmě stejně závažný nebo závažnější než ten, který hrozil.

Poslední podmínkou je povinnost některých osob hrozící nebezpečí snášet. Jedná se například o příslušníky bezpečnostních sborů, záchranných sborů nebo lékaře.

K jednání v krajní nouzi je oprávněn každý, tedy i ten, jehož právem chráněný zájem není ohrožen. Toto jednání může být namířeno proti komukoliv, vyjma útočnicka samotného. V takovém případě by se již nejednalo o jednání v krajní nouzi, ale o jednání v nutné obraně.⁷

Komparací institutů krajní nouze a oprávněného použití zbraně lze zjistit řadu odlišností. Jako nejvýraznější lze uvést skutečnost, že v případě krajní nouze se jedná o právo každého jednat za daných okolností v krajní nouzi, v případě oprávněného použití zbraně jde za splnění potřebných podmínek spíše o povinnost, jejímž nesplněním se tento subjekt vystavuje možnosti postihu. Na tyto subjekty jsou kladeny větší požadavky než na ostatní občany, protože jde o profesionály, kteří jsou na takové situace školeni a technicky vybaveni. Podmínky, za nich lze použít zbraň těmito subjekty, jsou definovány ve speciálních právních předpisech.⁸

⁷ KRATOCHVÍL, V. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Vyd. 2. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 427.

⁸ KUČHTA, J. *Nutná obrana: obecná část*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 181.

2.2 Nutná obrana

Nutná obrana je definovaná v § 29 trestního zákoníku. Jedná se o zvláštní privilegovaný případ ke krajní nouzi, který přímo směřuje proti jednání útočníka. Stav nutné obrany je důvodem vylučující protiprávnost činu i jeho společenskou škodlivost, neboť takové jednání nesměřuje proti společenským hodnotám a individuálním zájmům, ale naopak sleduje jejich ochranu.

„(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.“⁹

Účelem nutné obrany je umožnit občanům ochranu vlastních zájmů, zájmu jiných osob, ale i zájmů státu a společnosti, jelikož ve většině případů není možno na místě útoku zajistit včasný zásah orgánů veřejné moci.

„Podstatou nutné obrany je odvrácení nebezpečí, které vzniká útokem směřujícím proti zájmu chráněnému trestním zákoníkem, a to činem, který by jinak byl trestným činem, namířeným proti útočníkovi. Protože však obránce odvracející útok chrání tytéž zájmy, které chrání sám trestní zákon, nejedná proti účelu trestního zákoníku, ale naopak ve shodě s ním. Jde o střet zájmů na ochraně různých společenských vztahů, a to na jedné straně zájem, který byl napaden útokem (např. zdraví poškozeného obránce), a na druhé straně zájem či zájmy útočníka (např. zdraví nebo život útočníka), které jsou při nutné obraně obětovány, aby tak byl odvrácen útok. Obecně lze tedy uvést, že nutná obrana je uplatněním práva proti bezpráví, kdy svépomoc nahrazuje nedostatek ochrany zájmů chráněných trestním zákoníkem ze strany veřejné moci (nahrazuje vlastně zásah veřejných orgánů).“¹⁰

K nutné obraně je oprávněn kdokoli. Nemusí se tedy nutně jednat jen o toho, kdo byl bezprostředně sám předmětem útoku, ale v nutné obraně lze jednat i v případě, že přímo hrozí útok nebo útok trvá vůči jiné osobě.

⁹ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vyd. 12. Praha: Armex Publishing, 2022.

¹⁰ ŠÁMAL, Pavel. § 29 *Nutná obrana*. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 399.

O nutnou obranu se nebude jednat, jestliže dojde k překročení nebo vybočení z podmínek nutné obrany. Posouzení přiměřenosti obrany závisí na různých okolnostech jednotlivé situace. Zcela zjevně nepřiměřená obrana bude taková, která neodpovídá způsobu vedeného útoku. Při posuzování nutné obrany je třeba mimo jiné vzít v potaz i fyzické proporce útočníka a obránce.

Vybočení z mezí nutné obrany se nazývá exces. Excesy se dělí na exces intenzivní a exces extenzivní.

V případě excesu intenzivního *„jde o exces co do míry obranného zákroku, neboť obrana nebyla zcela zjevně přiměřená způsobu útoku, přičemž tu může jít o nepoměr v intenzitě nebo ve způsobené škodě (zde pouze u mimořádného nepoměru).“¹¹*

Případ excesu extenzivního se týká doby zákroku, neboť obrana nebyla provedena v době, kdy útok přímo hrozil nebo trval, přičemž může tu jít o provedení obrany v době, kdy útok již skončil, anebo byla obrana předčasná.¹²

Jako příklad, kdy se nejednalo o nutnou obranu, lze uvést konflikt dvou osob, přičemž mezi pachatelem a poškozeným došlo ke slovní roztržce, v jejímž průběhu poškozený do obviněného strčil a nato jej obviněný dvěma ranami vedené velkou silou bodl do oblasti podbřišku. Podle rozhodnutí Nejvyššího soudu pouhé „strčení“ do obviněného, jehož se poškozený dopustil po verbálním, nikterak vážném konfliktu s obviněným, skutečně nepředstavovalo přímo hrozící, popřípadě trvající útok na zdraví nebo dokonce život obviněného. Obviněný se nemohl ani opodstatněně domnívat, že tomu tak je, a proto takové gesto poškozeného neopravňovalo obviněného k realizovanému vážnému útoku vůči němu.¹³

Druhý případ, ve kterém se již o nutnou obranu jednalo, byl incident mezi strážným objektem a zlodějí, které se strážný pokusil zadržet. Situace skončila tím, že útočníci na strážného začali házet poměrně velké kameny a vulgárně mu nadávat. Ten pohrozil použitím střelné zbraně, dokonce vystřelil nejprve do vzduchu a do země před pachatele. Ti na uvedené nereagovali a poté, co byl strážný objekt znovu zasažen kamenem, vystřelil na pachatele a jednomu z nich způsobil smrtelné zranění. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí konstatoval, že při házením kamenů bylo jen otázkou času, kdy

¹¹ Tamtéž s. 408.

¹² ŠÁMAL, Pavel. § 29 *Nutná obrana*. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. 2. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 408.

¹³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.03.2009 sp. zn. 8 Tdo 1487/2008

dojde k zásahu do obličejové části napadeného. Taktéž konstatoval, že není povinností obránce vyhnout se konfliktní situaci. Za situace, kdy varovné výstřely se minuly účinkem, soud konstatoval, že obrana, která byla zvolena, nebyla zcela zjevně nepřiměřenou a jednalo se o nutnou obranu.¹⁴

2.3 Svolení poškozeného

Ustanovení § 30 trestního zákoníku:

„(1) Trestný čin nespáchá, kdo jedná na základě svolení osoby, jejíž zájmy, o nichž tato osoba může bez omezení oprávněně rozhodovat, jsou činem dotčeny.

(2) Svolení podle odstavce 1 musí být dáno předem nebo současně s jednáním osoby páchající čin jinak trestný, dobrovolně, určitě, vážně a srozumitelně; je-li takové svolení dáno až po spáchání činu, je pachatel beztrestný, mohl-li důvodně předpokládat, že osoba uvedená v odstavci 1 by tento souhlas jinak udělila vzhledem k okolnostem případu a svým poměrům.

(3) S výjimkou případů svolení k lékařským zákrokům, které jsou v době činu v souladu s právním řádem a poznatky lékařské vědy a praxe, nelze za svolení podle odstavce 1 považovat souhlas k ublížení na zdraví nebo usmrcení.“¹⁵

V případě svolení poškozeného se jedná o dobrovolný a vědomý souhlas osoby, jejíž zájmy mají být činem dotčeny, udělený jiné osobě, která bude na tyto zájmy působit.

„V zájmu společnosti je však i trestněprávní ochrana některých zájmů jednotlivce. V takovém případě se uplatňuje stará římská zásada volenti non fit iniuria (tomu, kdo souhlasí, se neděje křivda – Ulpianus: Digesta, kniha 47, titul 10, fragment 1, paragraf 5). Vychází se z toho, že tam, kde může osoba neomezeně vykonávat svá práva, aniž by tím bylo dotčeno právo jiných osob nebo zájmy společnosti, je na ní, zdali svolí k tomu, aby někdo jiný do jejího práva zasáhl. Odpadá tak v konkrétní rovině individuální objekt trestného činu.“¹⁶

¹⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.09.2006 sp. zn. 3 Tdo 840/2006

¹⁵ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022.

¹⁶ GRIVNA, Tomáš. § 30 Svolení poškozeného. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 421.

Tato okolnost vylučující protiprávnost je do značné míry omezena, jelikož svolení může dát pouze poškozená osoba, která je zároveň schopna oprávněně rozhodnout o dotčených zájmech. Nejčastěji se jedná o majetkové trestné činy, přičemž u majoritní části těchto činů může dotčena osoba vyslovit souhlas. U trestných činů proti životu, zdraví nebo proti zájmu společnosti souhlas nelze vyslovit.

2.4 Přípustné riziko

Ustanovení § 31 trestního zákoníku:

„(1) Trestný čin nespáchá, kdo v souladu s dosaženým stavem poznání a informacemi, které měl v době svého rozhodování o dalším postupu, vykonává v rámci svého zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce společensky prospěšnou činnost, kterou ohrozí nebo poruší zájem chráněný trestním zákonem, nelze-li společensky prospěšného výsledku dosáhnout jinak.

(2) Nejde o přípustné riziko, jestliže taková činnost ohrozí život nebo zdraví člověka, aniž by jím byl dán k ní v souladu s jiným právním předpisem souhlas, nebo výsledek, k němuž směřuje, zcela zřejmě neodpovídá míře rizika, anebo provádění této činnosti zřejmě odporuje požadavkům jiného právního předpisu, veřejnému zájmu, zásadám lidskosti nebo se přičí dobrým mravům.“¹⁷

Přípustné riziko bylo do trestního zákoníku přidáno zejména pro potřeby vývoje v oblastech jako je věda, lékařství, technologie a průmysl. Z důvodu, aby bylo možné rozvíjet tyto oblasti, je potřeba provádět experimenty a testování, které mohou představovat určitou míru rizika.

„Nové technologie, nové poznatky vědy je nakonec třeba vyzkoušet v praxi. Mnohdy je zavádění nových technologií a výrobků spojeno s určitým rizikem. Bez rizika často není možné poznat dosud nepoznané, není možný vědecko-technický pokrok. Obdobně je tomu i při jiné společensky prospěšné činnosti (např. ve sportu). Proto je nutné v nezbytné míře riziko v rámci stanovených pravidel podstoupit.“¹⁸

¹⁷ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

¹⁸ GRIVNA, Tomáš. § 31 *Přípustné riziko*. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 426.

Aby bylo možné konstatovat, že se jedná o tuto okolnost vylučující protiprávnost je třeba dodržet zákonné podmínky. Stěžejní podmínkou je, že osoba jednáním sleduje cíl, který je přínosný pro společnost. V případě, že by se jednalo pouze o přínos pro malou skupinu lidí nebo dokonce jednotlivce, nebude tato podmínka dodržena.

Dále musí být dodržena zejména proporcionalita, což znamená, že míra rizika a hrozba nežádoucích následků musí být významně menší než pravděpodobnost očekávaného výsledku.

2.5 Oprávněné použití zbraně

Jako poslední z okolností vylučujících protiprávnost trestní zákoník v obecné části uvádí oprávněné použití zbraně podle § 32 trestního zákoníku. Tato okolnost je definována velice stroze. Jedná o blanketní ustanovení.

„Trestný čin nespáchá, kdo použije zbraně v mezích stanovených jiným právním předpisem.“¹⁹ Trestní zákoník tedy nestanovuje podmínky pro použití střelné zbraně ani nevymezuje okruh osob, které jsou oprávněny takovou zbraň použít. Z definice vyplývá, že dojde-li k použití zbraně v souladu s příslušnou právní normou, nebude se jednat o protiprávní jednání. Současně pak lze vyloučit i možnost škodlivosti takového jednání pro společnost.

„Institut oprávněného použití zbraně se vztahuje na případy, kdy zvláštní zákon určitému okruhu oprávněných osob svěřuje právo nosit a použít zbraň, například: policistům, vojákům, strážníkům. Netýká se tedy obecného oprávnění nosit a použít zbraň, které vyplývá zejména ze zákona č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu.“²⁰

Institut oprávněného použití zbraně podle § 32 trestního zákoníku umožňuje oprávněně použít zbraň pouze příslušníkům bezpečnostních sborů a ozbrojených sil.

¹⁹ Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.

²⁰ ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GŘIVNA, T., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M., VOKOUN, R., a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016, 1052 s. ISBN 978-80-7552-358-7.

3 Vymezení pojmu „zbraň“

Trestní zákoník vymezuje pojem zbraň v § 118, přičemž zbraní se rozumí cokoliv, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším. Odlišné je však vymezení pojmu zbraň pro účely oprávněného použití zbraně, neboť za tu se považuje pouze zbraň v technickém slova smyslu. Celkově je pojem zbraň v rámci různých ustanovení definován odlišně. Zejména v případě oprávněného použití je tedy důležité posuzovat zbraň vždy s ohledem na konkrétní právní předpis.

Po technické stránce lze zbraň definovat „jako nástroj, popřípadě zařízení přizpůsobené k ranivému účinku na živý organismus nebo k ničení objektů.“²¹ Tato definice naznačuje, že existuje více druhů zbraní, které lze dělit podle způsobu přenášení ranivé energie na cíl.

3.1 Úderné zbraně

Přeměnou pohybové energie působí na člověka nebo zvíře destrukci zasaženého místa. Jako příklad lze uvést obušek, palici, kyj, baseballovou pálku, anebo v současnosti používaný boxer.²²

3.2 Chladné zbraně

Chladná zbraň oproti úderné působí na člověka nebo zvíře bodnutím čepule vedené jílcem (úchopovou částí zbraně) nebo ratištěm (dlouhou násadou třeba u kopí), popřípadě topůrkem. Zbraně zařazené v této kategorii jsou: sekery, dýky, meče, kopí, oštěpy a bodáky.²³

3.3 Střelné zbraně

²¹ HRAZDÍRA, I., KOVÁRNÍK L., NOVOTNÝ, F. *Použití zbraně a zákon: komentář*. Vyd. 1. Praha: Eurounion, 2000, s. 31.

²² Tamtéž.

²³ KOVÁRNÍK, L., ROUČ, M. *Zbraně a střelivo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. s. 16.

U tohoto typu zbraně dochází k okamžitému uvolnění kinetické energie střely, která poté působí danou energií na cíl.²⁴

3.3.1 Rozdělení střelných zbraní

Střelné zbraně lze rozdělit na základě několika kritérii, přičemž nejobecnějším rozdělení lze učinit na základě způsobu vymetení projektilu ze zbraně, tedy podle zdroje energie.

a) Podle zdroje energie

- **Mechanické** - tyto zbraně využívají k vypuštění střely okamžik uvolnění nahromaděné mechanické energie. Jedná o historicky nejstarší typ střelných zbraní a do této kategorie patří např. praky, luky, kuše. V moderní době jsou do této kategorie zbraní zařazeny například harpuny, kde dochází k nahromadění mechanické energie za pomoci pružiny.²⁵
- **Plynové** - zbraně plynové využívají k vypuštění střely energii stlačeného vzduchu nebo jiného plynu, kterým nejčastěji bývá oxid uhličitý. Plynové zbraně se dále dělí na: vzduchovky, větrovky a plynovky. U vzduchovek dochází ke stlačení vzduchu při výstřelu. Větrovky mají předem stlačený vzduch v nádobě zbraně, která může být umístěna v předpaží, nadpaží nebo pažbě zbraně. Posledním typem plynových zbraní jsou plynovky, které fungují na stlačený plyn ve vyměnitelných tlakových bombičkách.²⁶
- **Palné** - u těchto zbraní dochází k uvolnění chemické energie, která se přemění na energii mechanickou a tepelnou, čímž dojde k uvedení střely do pohybu.²⁷

b) Podle ovladatelnosti

²⁴ Tamtéž. s. 24.

²⁵ HRAZDÍRA, Ivo a kol. *Použití zbraně a zákon*. Praha: Eurounion, 2000. s. 31.

²⁶ Tamtéž s. 31-33.

²⁷ KOVÁRNÍK, L., ROUČ, M. *Zbraně a střelivo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2007. s. 32.

- **Ruční** – zbraň s nízkou hmotností, kterou může nosit samostatná osoba. Lze uvést jako příklad pistoli nebo revolver.
- **Lafetované** – zbraň vysoké hmotností, většinou je potřeba více osob k přenosu a je zapotřebí tuto zbraň umístit na podstavec nebo lafetu. Jako příklad sem patří děla nebo houfnice.

c) Podle konstrukce

- **Jednoranné zbraně** – po každém výstřelu je potřeba zbraň nabít so nábojové komory novým nábojem.
- **Opakovací zbraně** – zbraň je třeba nabít ze zásobovacího zařízení po každém výstřelu.
- **Samonabíjecí zbraně** - je zbraň, u níž tlak plynů, vznikajících při výstřelu, vykonává stejnou činnost jako u automatické zbraně, ale spoušťový mechanismus umožňuje střelbu pouze jednotlivými ranami.²⁸
- **Samočinné** – plně automatická zbraň, která má stejný nabíjecí mechanismus jako samonabíjecí zbraň, ale na rozdíl od ní dovoluje více výstřelu na jedno stisknutí spouště.

d) Podle vyrovnání zpětného rázu

- **Klasické** – zpětný ráz u ručních zbraní je zachycován osobou, která ze zbraně střílí, u lafetových typu zbraní je ráz zachycen podstavcem nebo lafetou.
- **Bezzákluzové** – zpětný ráz u těchto zbraní je vykompenzován protipohybem spalín ze zbraně.
- **Raketové** – zbraně raketového typu zcela postrádají zpětný ráz.

²⁸ DOLÍNEK, Vladimír a kol. *Zbraně I. a II. světové války*. 5. vyd. Praha: Aventinum, 2008, s. 180.

3.4 Zákon o střelných zbraních a střelivu

Na samotném začátku zákona číslo 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, je v § 1 uvedeno, že: „*Tento zákon upravuje kategorie střelných zbraní (dále jen "zbraně") a střeliva, podmínky pro nabývání vlastnictví, držení, nošení a používání zbraní nebo střeliva, práva a povinnosti držitelů zbraní nebo střeliva, podmínky pro vývoz, dovoz nebo tranzit zbraní nebo střeliva a pro provozování střelnic, provádění pyrotechnického průzkumu, provozování informačních systémů v oblasti zbraní a střeliva, sankce a výkon státní správy v oblasti zbraní a střeliva, provozování střelnic a provozování a provádění pyrotechnického průzkumu.*“²⁹

Cílem tohoto zákona bylo odstranit některé nedostatky, které měla dřívější právní úprava a také synchronizace s právními předpisy Evropské unie. Poté, co Česká republika vstoupila do Evropské unie, bylo potřeba, aby nastala komplexní úprava právních předpisů v oblasti zbraní a střeliva, a to tak, aby byla v souladu s právními předpisy Evropské unie, zejména se směrnicí Rady Evropských společenství číslo 91/477/EHS ze dne 18. června 1991 o kontrole a nabývání a držení zbraní a směrnicí Rady Evropských společenství číslo 93/15/EHS ze dne 5. dubna 1993 o harmonizaci předpisů o uvádění do oběhu a dozoru nad výbušninami pro civilní použití.³⁰

Zákon o zbraních vymezuje podmínky držení zbraně v § 2 odstavce 2 písmena a), přičemž držení zbraně je stav, kdy se tyto věci nacházejí uvnitř bytových nebo provozních prostor, popřípadě mít zbraň nenabitou u sebe za účelem jejího přemístění z místa na místo.³¹ Zákonodárce chtěl odlišit držení zbraně od nošení, jako jasnou a skutečnou možnost ovládat zbraň jinak než nošením. Nošení zbraně je definováno v § 2 odstavce 2 písmena b), který vymezuje nošení zbraně jako možnost mít zbraň u sebe. To znamená mít zbraň na dosah, neznamená to ale mít zbraň připravenou k okamžitému použití.³²

²⁹ Ustanovení § 1 zákona číslo 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu

³⁰ TERYNGEL, Jiří a kol. *Zákon číslo 119/2002 Sb., o zbraních: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 3.

³¹ Ustanovení § 2 odstavce 2 písmena a) zákona číslo 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu

³² TERYNGEL, Jiří a kol. *Zákon číslo 119/2002 Sb., o zbraních: komentář*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2009, s. 3.

Mimo nabývání vlastnictví, držení a nošení zbraní a střeliva navíc upravuje vývoz, dovoz a tranzit zbraní a střeliva.

Zákon o zbraních nedefinuje použití zbraně, nicméně pojem oprávněné použití zbraně se v tomto zákoně zmiňuje na dvou místech. V § 21 odstavce 4 písmena b), kde je uvedeno, že uchazeč o zbrojní průkaz musí prokázat teoretické znalosti zvláštních právních předpisů upravujících oprávněné použití zbraně a v § 30 odstavce 7 písmena b) bod 2, kde je rovněž stanoveno prokázání teoretických znalostí zvláštních právních předpisů, v tomto případě však žadatelem o post zkušební komisaře. Rovněž důležitým je také § 29 odstavce 1 písmena m), v němž je uvedeno, že držitel zbrojního průkazu, je povinen „*neprodleně ohlásit útvaru policie použití zbraně z důvodu krajní nouze nebo nutné obrany*“.³³ Z tohoto vyplývá, že na osoby, jež jsou vlastníky zbrojního průkazu, se jako okolnost vylučující protiprávnost vztahuje pouze nutná obrana a krajní nouze. Oprávněné použití zbraně v tomto případě nepřipadá v úvahu.

³³ Ustanovení § 29 odstavce 1 písmena m) zákona číslo 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu

4 Oprávněné použití zbraně jako jedna z okolností vylučujících protiprávnost

Oprávněné použití zbraně je okolnost vylučující protiprávnost činu za podmínek stanovených zvláštním právním předpisem. Zvláštním právním předpisem se ve vztahu k trestnímu zákoníku rozumí například zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky nebo také zákon číslo 553/1991 Sb., o obecní policii. V případě příslušníků policie České republiky vymezuje oprávněné použití zbraně zákon číslo 273/2008 Sb., o policii České republiky v § 56 odstavce 1. Pro příslušníky obecní policie je oprávněné použití zbraně vymezeno v § 20 zákona číslo 553/1991 Sb., o obecní policii. V § 42 zákona číslo 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky je vymezeno oprávnění použití zbraně příslušníky ozbrojených sil. V zákoně číslo 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky je uvedeno oprávnění k použití zbraně v § 45. Pro příslušníky Vězeňské služby a justiční strážce vymezuje oprávněné použití zbraně § 18 zákona číslo 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážci České republiky; pro příslušníky Bezpečnostní informační službě vymezuje oprávněné použití zbraně § 5 zákona číslo 154/1994 Sb., o bezpečnostní informační službě.

„Trestní zákoník nerozlišuje zbraň služební a soukromou, a proto je možno v oprávněných případech použít jak služební, tak i soukromé zbraně (některé právní předpisy upravující použití zbraně však výslovně stanovují služební zbraň, např. zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, který v § 20 odst. 3 stanoví, že služební zbraní podle tohoto zákona se rozumí krátká střelná zbraň, jejímž držitelem je podle zvláštního zákona obec.“³⁴

„Pod pojmem použití zbraně se rozumí zacházení se zbraní takovým způsobem, k němuž je určena, např. střelné zbraně ke střelbě, bodné zbraně k bodání.“³⁵ Je-li zbraň použita jiným způsobem, než ke kterému je určena, nejedná se o použití zbraně, ale o použití jiného donucovacího prostředku³⁶. Například střelná zbraň je použita jako

³⁴ ŠÁMAL, Pavel. § 32 *Oprávněné použití zbraně*. In: ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 432.

³⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník I: §1-139 komentář*, Praha: C. H. Beck, 2010, s. 432.

³⁶ Tamtéž s.433.

úderný prostředek. Také varovný výstřel je považován za donucovací prostředek a nikoli za použití zbraně.

„Co se rozumí zbraní, je třeba posuzovat podle toho právního předpisu opravňujícího k použití zbraně, protože v jednotlivých předpisech je tento pojem definován různě.“³⁷ Pojem zbraň je podrobněji rozebrán ve třetí kapitole této práce.

4.1 Oprávnění k použití zbraně – Policie České republiky

Policie České republiky je jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor spadající pod ministerstvo vnitra, který slouží veřejnosti. Úkoly policie jsou chránit bezpečnost osob a majetku, veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti.

Policie může provádět zákroky na základě oprávněních, která jsou vymezena v zákoně číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky.

V § 56 v odstavci 5 citovaného zákona je vymezen pojem zbraň, kterou se rozumí zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo.³⁸

V § 10 je koncipován zásadní vztah k institutu oprávněného použití zbraně, jelikož stanovuje policistům určitou povinnost, kdy musí zasáhnout a rovněž, jim tento zákon poskytuje určitá oprávnění, jakým způsobem mohou tuto povinnost plnit. Mezi tato náleží i použití zbraně. Je třeba podotknout, že se jedná o nejdůraznější prostředek, který nejvážněji zasahuje do práv a svobod jiných osob, a proto by měl být použit jako prostředek ultima ratio, kterým lze dosáhnout účelu sledovaného zákrokem.³⁹

Zákon policistům stanovuje podmínku, že použití zbraně je přípustné, pokud by použití donucovacích prostředků bylo zřejmě neúčinné. Před použitím zbraně musí

³⁷ JELÍNEK, Jiří a kol. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. vyd. Praha: Leges, 2016. s. 277.

³⁸ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, § 56

³⁹ ŠKODA, Jindřich a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 213.

policista osobu vyzvat k tomu, aby zanechala svého protiprávní jednání, s výstrahou, že jestliže tak neučiní, může proti ní být použito zbraně. K výstraze ovšem nemusí dojít v případě, že policista musí provést zákrok neodkladně. Policisté při použití zbraně, musí co nejvíce šetřit život osoby proti níž je zákrok veden. Policista by se tedy měl snažit zasáhnout například dolní končetiny, aby tak eliminoval pravděpodobnost zabití osoby. Zároveň policista při použití zbraně nesmí ohrozit na životě jinou osobu.

V zákoně o Policii v § 56 v odstavci 1 citovaného zákona jsou taxativně uvedené situace, ve kterých policista může použít zbraň.

Ustanovení § 56 odstavce 1 zákona číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky, vymezuje oprávnění k použití zbraně v situacích:

- a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku,
- e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor,
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví,
- g) jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby, nebo
- h) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.

Podle § 56 odstavce 1 písmena a) citovaného zákona může policista použít zbraň v nutné obraně nebo krajní nouzi. Podmínky nutné obrany a krajní nouze definuje trestní zákoník.

V § 56 odstavce 1 písmena b) citovaný zákon používá pojem nebezpečný pachatel, který však není přesněji definován. Obecně lze za nebezpečného pachatele označit osobu, která představuje vážné nebezpečí pro život a zdraví jiných osob. Jako příklad lze

uvést ozbrojenou osobu nebo osobu, která drží rukojmí. Je tedy velmi zvláštní, že je pojem „nebezpečný pachatel“, na kterém, dá se říct, příslušné oprávnění v podstatě stojí, je natolik neurčitý. Vzhledem k zásadnosti tohoto označení vidíme značný nedostatek v absenci výkladu rozebíraného pojmu, lze se tedy v jednotlivých případech obracet pouze na právní teorii a judikaturu.

U § 56 odstavce 1 písmena c) citovaného zákona za útěk lze považovat situaci, kdy se pachatel vzdaluje z dosahu policisty. Podmínkou je, že není možné pachatele zadržet jiným způsobem, třeba za použití jiného donucovacího prostředku. K definici útěku pachatele je významný rozsudek Evropského soudu pro lidská práva „Nachova a další proti Bulharsku“. Evropský soud v něm rozhodl, že nelze použít zbraň proti pachatelům nenásilné trestné činnosti, která neohrožuje jiné osoby i za cenu toho, že pachatelé uniknou.⁴⁰ Jedná se tedy o ustanovení významně zahrnující pojem nebezpečný pachatel.

Ustanovení § 56 odstavce 1 písmena d) citovaného zákona uvádí pojem závažný zákrok, který ale blíže nespecifikuje. Definuje pouze zákrok v ustanovení § 10 odstavce 5, kterým je úkon, jenž směřuje k vynucování splnění právní povinnosti nebo k přímé ochraně práv za použití síly nebo hrozby jejího použití. Z tohoto si lze dovodit, že závažný zákrok slouží k odvrácení bezpečnostních následků či jiných mimořádně závažných důsledků. Ustanovení dále stanovuje podmínku aktivní odpor. Nelze tedy použít zbraň proti odporu pasivnímu. V případě pasivního odporu se podle zákona o Policii České republiky může policista uchýlit pouze k použití donucovacích prostředků. Za závažný zákrok je za těchto podmínek považován zákrok mířený proti pachateli, který realizaci onoho zákroku znemožňuje či znatelně ztěžuje.⁴¹ Za aktivní odpor lze považovat bránění se pachatele s cílem ztížení nebo překažení zákroku. Podobně jako v předešlých ustanovení, lze i v daném ustanovení použít zbraň až jako prostředek ultima ratio, což je vysloveno podmínkou „nelze-li jinak“, která má sloužit k tomu, aby bylo předně použito donucovacích prostředků. Jsou-li však neúčinné, lze následně použít zbraň.

Podle ustanovení § 56 odstavce 1 písmena e) citace zákona se násilným útokem rozumí jednání pachatele, které má za cíl poškodit nebo zničit zákonem chráněný zájem,

⁴⁰ Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Nachová a ostatní proti Bulharsku ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 43577/98.

⁴¹ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. s. 217 ISBN 978-80-7400-142-0.

a navíc tento útok dosahuje vysoké intenzity, jelikož jsou při něm použity zbraně. Musí se jednat o útok, který je svou povahou nebezpečný. Nebezpečnost útoku bude posuzována s ohledem na konkrétní okolnosti, a to zejména k povaze střeženého objektu a počtu útočících osob.⁴² U útoku nemusí dojít ke vniknutí do objektů, stačí, že dojde k poškození předmětného objektu.

V § 56 odstavce 1 písmena f) citovaného zákona se dopravním prostředkem rozumí pouze pozemní dopravní prostředek, jelikož z dikce zákona vychází odkaz na zákon číslo 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Jednání pachatele je v tomto konkrétním případě bezohledná jízda, která ohrožuje životy nebo zdraví osob. Policista je povinen primárně použít donucovací prostředky, jestliže tyto připadají v úvahu. Myšleny jsou například zastavovací pásy. Pokud je použití těchto donucovacích prostředků neúčinné nebo je není možné použít, je policista oprávněn použít zbraň. Před samotným použitím zbraně je potřeba splnit podmínku opětovné výzvy nebo znamení podle zákona číslo 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích. Také je potřeba, aby policista důkladně vyhodnotil, zda použitím zbraně neohrozí zdraví nebo život nezúčastněných osob. Častými znaky nebezpečné jízdy bývá nerespektování dopravního značení, vysoká rychlost nebo například jízda v protisměru. Za nebezpečnou jízdu je považováno i ujetí z místa činu a následné neuposlechnutí policejní výzvy k zastavení.⁴³

Ustanovení § 56 odstavce 1 písmena g) zákon poskytuje policistům pravomoc použít zbraň v případech neúčelného použití donucovacího prostředku. Jde o situace, kdy protiprávní jednání trvá i poté, kdy došlo k použití donucovacího prostředku hrozbou namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel. Po opakované výzvě je policista oprávněn použít zbraň, neboť jeho cílem je zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiných osob. Tímto ustanovením se zajišťuje racionální provázanost donucovacích prostředků a použití zbraně.

Poslední § 56 odstavce 1 je písmeno h), které směřuje na použití zbraně proti zvířeti, které ohrožuje život nebo zdraví. Z tohoto ustanovení plyne, že zbraň nemůže být použita proti zvířeti, které působí škodu na majetku. Z hlediska podmínek použití zbraně proti zvířeti, není zásadní, zda se jedná o zvíře v lidské péči, hospodářské zvíře nebo volně

⁴² MATES, Pavel. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1.1.2009*. Praha: Linde, 2009. s. 122.

⁴³ ŠKODA, Jindřich. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 188. ISBN 978-80-7380-160-1.

žijící, stejně tak není rozhodující, zda bylo zvíře na policistu poštváno nebo je splašené anebo trpí závažnou nemocí. Podstatné je, že představuje hrozbu. Pokud by však bylo zvíře poštváno člověkem, je bráno jako nástroj pro útok osobou, která ho poštvala, a zásah je tedy proti útoku veden jako proti kterékoli jiné zbraní.⁴⁴

4.1.1 Zákrok pod jednotným velením

Jeden ze specifických úkonů, při kterém může být použita zbraň, je zákrok pod jednotným velením. Tento případ uvádí § 59 zákona o Policii České republiky a vymezuje podmínky oprávněného použití zbraně. Zákrok pod jednotným velením se využívá při koordinaci a spolupráci větší skupiny policistů, což by mělo zajistit jednodušší a efektivnější spolupráci. V tomto případě není rozhodnutí o použití zbraně na jednotlivém policistovi, nýbrž na policistovi, který zásahu velí. Ten nerozhoduje pouze o použití zbraně, ale také o charakteru donucovacích prostředků. Zde může rozhodnout i nadřízený velitele zakročující jednotky, a zároveň tímto přebírá velení nad zákrokem až do jeho ukončení. Policisté podřízení veliteli zásahu jsou povinni uposlechnout rozkaz velitele zásahu. Odpovědnost za protiprávní následky zásahu dopadají dle § 57 zákona o policii České republiky na velitele, který případné rozkazy vydal. Avšak v případě, že by se člen zásahu domníval, že se jedná o protiprávní zákrok, měl by na tuto skutečnost upozornit.⁴⁵ Veškerá rozhodnutí a postupy velitele je třeba zadokumentovat záznamovou technikou se zvukem či v podobě listinné.

4.2 Oprávnění k použití zbraně – Obecní Policie

Podle § 1 odstavce 1 zákona číslo 553/1991 Sb., o obecní policii je obecní policie orgánem obce, který zřizuje a zrušuje obecní zastupitelstvo. Podle nauky lze obecní policii vnímat jako „výraz bezpečnostní politiky samosprávných obcí na úseku prosazování zájmů obce.“⁴⁶ Obecní policie se podle § 1 odstavce 3 se ve městech označuje jako městská policie, zabezpečuje místní záležitosti veřejného pořádku v rámci působnosti obce a plní další úkoly stanovené tímto zákonem. Uvedeným způsobem je

⁴⁴ VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. s. 218-219 ISBN 978-80-7400-142-0.

⁴⁵ ŠKODA, Jindřich. *Zákon o policii s komentářem*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. s. 194 ISBN 978-80-7380-160-1.

⁴⁶ VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. *Zákon o obecní policii*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 47.

vymezena působnost obecní policie věcná a rovněž teritoriální, která je omezena na území určité obce.⁴⁷

Obecní policii vytvářejí zaměstnanci obce zařazení k obecní policii, kteří v případě, že splňují podmínky § 4 odstavce 1, zákon označuje jako strážníky. Pouze strážníci mohou vykonávat oprávnění strážníka podle § 1a odstavce 2 písmena a) zákona o obecní policii. Toto je důležité z toho důvodu, že oprávněné použití zbraně je systematicky zařazeno mezi oprávnění strážníků, tudíž nepřichází v úvahu použití zbraně podle zákona o obecní policii, jiným zaměstnancem obecní policie než právě strážníkem.

Strážníkům obecní policie zmíněný zákon v § 20 umožňuje použití služební zbraně v méně případech než policistům.

„K plnění zákonem stanovených úkolů je strážníkovi stanoveno oprávnění použít služební zbraň. Použití zbraně je však nejzávažnějším zásahem do práv a svobod osoby, neboť ji přímo ohrožuje na životě a zdraví. Z těchto důvodů jsou podmínky použití zbraně taxativně vymezeny a na rozdíl od zákona o Policii České republiky jsou případy použití zbraně zúženy. Strážník obecní policie je oprávněn použít služební zbraň pouze za podmínek nutné obrany nebo za podmínek krajní nouze, a aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet. Význam pojmu „použití zbraň“ znamená použít ji k tomu účelu, ke kterému byla zkonstruována, tedy ke střelbě na cíl.“⁴⁸ Dle tohoto názoru je tedy zřejmé, že v tomto zákoně, se služební zbraní myslí výlučně střelná zbraň.

Situace, kdy je strážník oprávněn použít služební zbraň jsou dvě.

„(1) Strážník je oprávněn použít služební zbraň

a) za podmínek nutné obrany nebo za podmínek krajní nouze,

b) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet.“⁴⁹

⁴⁷ MATES, P. a kol. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1.1.2009*. Praha: Linde, 2009. s. 228.

⁴⁸ VETEŠNÍK, Pavel, JEMELKA, Luboš. *Zákon o obecní policii*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 319.

⁴⁹ Zákon č. 553/1991 Sb., o obecní policii, § 20

4.3 Oprávnění k použití zbraně – Celní správa

Celní správa České republiky je soustavou správních orgánů a ozbrojeným bezpečnostním sborem. Na rozdíl od Policie České republiky je celní správa podřízena ministerstvu financí.

Zákon číslo 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky upravuje možnosti oprávněného použití zbraně příslušníkem Celní správy v § 45.

Zbraní je podle tohoto zákona myšlena zbraň střelná, včetně střeliva a doplňků zbraně, zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo. Příslušníci celní správy stejně jako policisté jsou oprávnění použít zbraň v pouze případě, že použití donucovacích prostředků by bylo zjevně neúčinné. Rovněž jsou celníci povinni osobu, proti níž zakročují vyzvat, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, jinak bude použito zbraně. Od výzvy s výstrahou lze upustit, jestliže zákrok nesnese odkladu z důvodu ohrožení života nebo zdraví. Při použití zbraně je celník povinný co nejvíce šetřit život osoby proti níž je zákrok směřován a zároveň neohrozit život nebo zdraví jiných osob. Tady si lze všimnout dalšího drobného avšak podstatného rozdílu, který spočívá v tom, že příslušník celní správy nesmí při použití zbraně ohrozit jinou osobu na životě ani zdraví, ale příslušník policie při použití zbraně nesmí jinou osobu ohrozit pouze na životě, zdraví se v tomto případě neuvádí.

4.4 Oprávnění k použití zbraně – Vězeňská služba a justiční stráž

Vězeňská služba je ozbrojeným bezpečnostním sborem, který spadá pod ministerstvo spravedlnosti. Mezi hlavní úkoly vězeňské služby patří spravování, zajišťování a střežení a výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody a výkonu zabezpečovací detence. Příslušníkům je podle § 18 zákona číslo 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážní České republiky, umožněno použít střelnou zbraň jen výjimečně.

Vězeňská služba je rozdělována na vězeňskou stráž, justiční stráž, správní službu, Institut vzdělávání a pověřené orgány Vězeňské služby. Tyto orgány zabezpečují plnění

úkolů, které jsou definovány v ustanovení § 2. K oprávněnému použití zbraně je vnitřní dělení Vězeňské služby naprosto bezvýznamné, jelikož podle ustanovení § 18, upravujícího použití zbraně, se konkrétní oprávnění vztahuje na všechny příslušníky Vězeňské služby.

V zákoně o Vězeňské službě a justiční strážní České republiky, není vymezen pojem zbraň, ale je zde konkrétně uvedeno použití střelné zbraně. Příslušníkům podle tohoto zákona přísluší použít střelnou zbraň jen za podmínky, že použití donucovacích prostředků by bylo zřejmě neúčinné. Rovněž jako policisté nebo celníci jsou příslušníci spadající pod tento zákon povinni vyzvat osobu, proti níž zakročují k tomu, aby upustila od protiprávního jednání, s výstrahou, že bude použito střelné zbraně. Zároveň lze od výzvy s výstrahou upustit v momentě, kdy je bezprostředně ohrožen život nebo zdraví a zákrok nesnese odkladu. V případě, že příslušník podle tohoto zákona použije střelnou zbraň, nesmí ohrozit život ani zdraví jiných osob a musí co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zakročuje.

4.5 Oprávnění k použití zbraně – Bezpečnostní informační služba

Bezpečnostní informační služba je ozbrojenou zpravodajskou službou České republiky. Příslušníkům bezpečnostní informační službě zákon dovoluje použít zbraň jen ve dvou případech. „Příslušníci jsou oprávněni držet a nosit služební střelnou zbraň a použít ji v případech nutné obrany nebo krajní nouze“⁵⁰

4.6 Oprávnění k použití zbraně – Ozbrojené síly

Ozbrojené síly slouží k zajištění bezpečnosti České republiky a člení se na armádu, Vojenskou kancelář prezidenta republiky a Hradní stráž. Prioritním úkolem ozbrojených sil je obrana České republiky v případě napadení. Ozbrojené síly mají také povinnost vyplývající z mezinárodních smluv, které je zavazují k plnění závazků vůči spojencům jako je společná obrana proti napadení.

Zákon o ozbrojených silách používá pojem vojenská zbraň. Vojenskou zbraní je vojenská střelná zbraň, vojenská zbraň bodná nebo sečná. V § 42 zákona číslo 219/1999

⁵⁰ Zákon č. 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě, § 5

Sb., o ozbrojených silách České republiky, je vymezeno, kdy jsou oprávnění použít zbraň příslušníci ozbrojených sil.

Voják v činné službě je před použitím vojenské zbraně povinný, jeli to s ohledem na okolnosti případu možné, osobu vyzvat, proti které zakročuje, aby od útoku nebo útěku upustila, a to zvoláním „Stůj“, „Stůj nebo střelím“ lze i podle okolností užít výstražného výstřelu. Při použití vojenské zbraně musí voják dbát tomu, aby neohrozil život a nezpůsobil zranění jiným osobám a pokud možno co nejvíce šetřit život osoby, proti které zákrok směřuje.

4.7 Oprávnění k použití zbraně - Vojenská policie

Použití zbraně vojenskou policií upravuje zákon č. 300/2013 Sb., o Vojenské policii. V něm se nenachází žádné vymezení pojmu zbraně.

Ustanovení § 46 odstavce 1 zákona číslo 300/2013 Sb., o Vojenské policii, vymezuje oprávnění k použití zbraně v situacích:

- a) v nutné obraně nebo v krajní nouzi,
- b) jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt,
- c) aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet,
- d) nelze-li jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho zákroku,
- e) aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje chráněnou osobu, střežený nebo chráněný objekt nebo stanoviště, po marné výzvě, aby bylo upuštěno od útoku,
- f) nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek v chráněných objektech, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život a zdraví osob a přes opětovnou výzvu nebo znamení dané podle zákona o silničním provozu nezastaví, nebo
- g) ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby.

Zákon o Vojenské policii se v mnohém podobá zákonu o policii, což je zřejmé zejména ve vztahu s ustanoveními vztahujícími se k použití zbraně, která jsou v základě naprosto identická, a není tedy nezbytné se nimi zaobírat.

4.8 Oprávnění k použití zbraně - Generální inspekce bezpečnostních sborů

Generální inspekce bezpečnostních sborů je zřízena na základě zákona číslo 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů. Jedná se o zákon, který upravuje organizaci, pravomoci a činnost Generální inspekce bezpečnostních sborů, která je nezávislým orgánem pro dohled nad činností a řízením Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky a Celní správy.

Zmíněný zákon stanovuje pravomoci a povinnosti Generální inspekce bezpečnostních sborů, pravidla pro vyšetřování stížností a podezření na pochybení ve výkonu služby, postupy pro provádění dohledu a inspekční činnosti, včetně provádění kontrol a auditů.

Definice zbraně je obsažena v § 25 odstavce 5, kde se zbraní podle hlavy sedmé rozumí zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, zbraň bodná a sečná. Dle uvedeného je patrná shodnost či velmi blízká podobnost s jak zákonem o Policii České republiky, tak i se zákonem o Celní správě.

Ustanovení týkající se použití zbraně příslušníky Generální inspekce bezpečnostních sborů, jsou v základu téměř identická s obdobnými podmínkami, které jsou uvedeny v zákoně o policii.

4.9 Použití zbraně civilistou

Zbraň mohou použít i jiné osoby než příslušníci ozbrojených sborů, a to lidé mající na základě zbrojního průkazu oprávnění k držení a nošení zbraně. V této kategorii jsou zařazeni například zaměstnanci bezpečnostních služeb. Přesto, že tyto lidé mají oprávnění k držení a nošení zbraně, nejsou oprávnění k použití zbraně podle § 32 trestního zákoníku, jelikož zde není žádný právní předpis, který by upravoval použití zbraně těmito osobami. Zbraň mohou použít jen za splnění podmínek krajní nouze nebo nutné obrany. Nicméně mezi institutem oprávněného použití zbraně a nutnou obranou je velmi úzká spojitost, jelikož oba instituty jsou okolnostmi vylučující protiprávnost, proto nemůže mezi těmito

instituty existovat zásadní rozpor, jelikož mají podobný záměr a cíl. Jestliže by ale došlo k rozporu mezi těmito instituty, tak by se nabízelo použití obecných zásad, konkrétně zásad *lex specialis derogat generali* a *lex posterior derogat priori*. V tomhle případě by mělo dojít k primárnímu uplatnění ustanovení o oprávněném použití zbraně a pokud by nebyly naplněny podmínky oprávněného použití zbraně, mělo by se uplatnit ustanovení o nutné obraně.

Stěžejní rozdíl je v tom, že nutná obrana se vztahuje obecně na každého člověka, zatímco oprávněné použití zbraně je vztaženo na vymezenou skupinu osob, kterými jsou příslušníci bezpečnostních a ozbrojených složek, jejichž povinností je bránit zájmy státu, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osoby. Zákon jasně definuje tyto skupiny pomocí zvláštních právních předpisů. Jednání v nutné obraně je právo, které má každý člověk, zatímco oprávněné použití zbraně je povinností při splnění zákonných podmínek. Navíc pokud není tato povinnost splněna, vystavuje se subjekt nebezpečí trestněprávního postihu.⁵¹

U jednání v nutné obraně není potřeba naplnit podmínku subsidiarity, tak jako u oprávněného použití zbraně, kde se subsidiarita vyžaduje.⁵² Příslušník zasahujícího bezpečnostního sboru je povinný zvážit použití donucovacího prostředku a v případě, že by bylo použití donucovacího prostředku zřejmě neúčinné, může následně použít zbraň.⁵³ Příslušník je tedy povinný minimalizovat újmu na straně osoby, proti které má být zbraň použita, zatímco osoba obránce v případě nutné obrany takovou povinnost nemá. Při jednání v nutné obraně se uplatňuje jen podmínka přiměřenosti.⁵⁴ Jednání, kterým je odvrácen útok nesmí být zcela zjevně nepřiměřený způsobu útoku. Jestli bylo jednání zcela zjevně nepřiměřené způsobu útoku se posuzuje vzhledem k osobě útočníka, způsobu provedení útoku, použité zbraně a dalším okolnostem.⁵⁵ Je otázkou, zda posuzovat nutnou obranu z objektivního nebo subjektivního hlediska. U rozhodovací praxe došlo k posunu od původně objektivního chápání nepřiměřenosti k výrazně subjektivnímu hledisku.⁵⁶ Lze uvést pár příkladu rozhodovací praxe. Jako exces, neboli vybočení z mezí nutné obrany nelze považovat to, že napadený způsobil útočnickovi

⁵¹ KUČHTA, Josef. *Nutná obrana*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 181.

⁵² KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 385.

⁵³ Tamtéž s. 393.

⁵⁴ KRATOCHVÍL, Vladimír a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 381.

⁵⁵ ŠÁMAL, Pavel a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. § 1-139*. Praha: C. H. Beck, 2009, s. 334.

⁵⁶ FENYK, Jaroslav a kol. *Trestní zákoník a trestní řád: průvodce trestně právními předpisy a judikaturou. 1. díl. Trestní zákoník*. Praha: Linde, 2010, s. 192.

zranění, zatímco útočník napadenému žádné zranění nezpůsobil.⁵⁷ O nutnou obranu se jednalo i v případě, kdy útočník a jeho společníci obestoupili auto obránce, vyhrožovali mu a útočník se ho snažil skrze okno vytáhnout z auta ven, když v tom ho obránce několika výstřely usmrtil.⁵⁸

⁵⁷ rozhodnutí Nejvyššího soudu SSR ze dne 14.3.1975, sp. zn. 1 To 18/75

⁵⁸ usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.1.1998, sp. zn. 1 Tzn 25/97

5 Porovnání nutné obrany s oprávněným použitím zbraně

Myslím si, že je mnoho otázek směřujících k problému, jak správně vymezit poměr mezi nutnou obranou a oprávněným použitím zbraně. Trestní zákoník vztah nutné obrany k oprávněnému použití zbraně nedefinuje. Je tedy nutné vypomoci si zákonnými předpisy či odbornou literaturou. Důležitý rozdíl mezi nutnou obranou a oprávněným použitím zbraně, jako okolností vylučujících protiprávnost lze spatřit především v tom, že zatímco nutná obrana je vztažena na každou osobu, která odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zákonem chráněný zájem, v případě oprávněného použití zbraně se jedná o omezený okruh osob, kterých se týká. Tento okruh osob je vyjádřen pomocí zvláštních právních předpisů. Za této situace lze konstatovat, že zatímco v případě nutné obrany jde o právo k obraně poskytnuté každému občanu, v případě oprávněného použití zbraně se jedná spíše o povinnosti konkrétních osob zasáhnout za podmínek uvedených ve zvláštních předpisech. Zákon tedy mocensky dává určité skupině možnost k použití zbraně nejen v případě nutné obrany, ale i v jiných situacích, vztahujících se k jejich profesi. Tento fakt má své důsledky i z odpovědnostního hlediska.

Otázka vzniká za situace, kdy se oba výše zmíněné instituty střetávají. Obecně se naskytuje možnost k uplatnění zásad *lex specialis derogat generali*, či *lex posterior derogat priori*. V takovém případě by mělo být uplatněno přednostně ustanovení o oprávněném použití zbraně, ustanovení o nutné obraně by se poté užilo jen za situace, kdy by podmínky oprávněného použití zbraně splněny nebyly. Tak jednoduše však postupovat nelze, jelikož případnou novelizací obou ustanovení nemusí být zřejmé, které novější ustanovení mění či pozměňuje ustanovení starší. V takovém případě by mohla být situace dost nepřehledná.⁵⁹

Nezodpovězenou otázkou je, jak hodnotit situace, ve které například Vězeňská služba nedodrží při zákroku všechny podmínky oprávněného použití zbraně, avšak její jednání lze stále vztáhnout pod obecný rámec nutné obrany. V takovém případě sice nebyly splněny podmínky pro oprávněné použití zbraně, avšak nutná obrana zde není vyloučena.

⁵⁹ KUČHTA, J. *Nutná obrana: obecná část*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 182

V případě, že bude připuštěno vztáhnout podmínky nutné obrany na jednání, které přesáhne rámec podmínek oprávněného použití, lze tedy důvodně považovat ustanovení, které bylo takto překročeno za bezvýznamné. Naopak v případě, že nelze použít podmínky nutné obrany, nastane stav, kdy na jedno stejné jednání bude z právního hlediska nahlíženo ve dvou rovinách. Zatímco podle jedné roviny právní úpravy bude subjekt útoku za své jednání zodpovědný, druhá rovina jeho odpovědnost vyloučí odkazem na nutnou obranu.

V takovém případě by mohlo být řešením vyloučení trestněprávní odpovědnosti z důvodu splnění podmínek nutné obrany, ale zároveň postihnutí takového jednání v rámci správního práva či disciplinárních předpisů. Myslím si, že ani tato varianta není právně korektní. Z hlediska právní jistoty nelze podle jednoho právního předpisu považovat určitý skutek za provedený v mezích práva a jiným právním předpisem tento skutek trestat.

Subjekty uvedené ve zvláštních předpisech upravující oprávněné použití zbraně jsou často těmito ustanoveními omezeny při použití zbraně v nutné obraně. Například policista je sice podle § 56 odstavce 1 písmena a) zákona o Policii České republiky oprávněn použít zbraň v případech nutné obrany, nebo krajní nouze. Povinnost dbát nutné opatrnosti a co nejvíce šetřit život osoby, proti níž zákrok směřuje, vymezenou § 56 odstavce 4 zákona o Policii České republiky, lze považovat za omezení předchozího citovaného oprávnění. Je potřeba si především uvědomit, že v případě zákroku provedeného za použití zbraně v situaci, ve které policista jedná v nutné obraně, se zde policista nachází ve dvojí roli. Za první, jako občan oprávněný jednat podle podmínek nutné obrany a za druhé, jako policista povinný použít zbraň ve shodě s podmínkami oprávněného použití zbraně vymezenými zákonem o Policii České republiky.

V případě, že by byl příslušník některého z veřejných ozbrojených sborů trestán za jednání, které by překročilo meze oprávněného použití zbraně podle předpisu na něj se vztahujícího a které by ale zároveň splňovalo podmínky nutné obrany, snížilo by se tak jeho postavení proti osobám, které používají zbraň v soukromém sektoru, jakými jsou například soukromé ochranné strážce nebo pracovníci soukromé bezpečnostní agentury. Tyto osoby by byly vůči policistům, vězeňské službě, popřípadě vojákům zvýhodněny v oprávnění použít zbraň v „plném rozsahu“ nutné obrany.

Přestože se jedná o velmi složitou problematiku, zastávám názor, že porušením zvláštního ustanovení oprávněného použití zbraně je velmi obtížně postihnout subjekt takového jednání trestněprávní sankcí v případě, kdy byly splněny veškeré podmínky nutné obrany.

6 Komparace právní úpravy institutu oprávněného použití zbraně v České republice a Slovenské republice

V této části bakalářské práce je porovnávána zahraniční, slovenská právní úprava oprávněného použití zbraně s odpovídající českou právní úpravou. Vzhledem ke společné historii obou zemí se jeví porovnání slovenské právní úpravy s tou českou jako nejvhodnější, a to zejména s ohledem na to, jakým směrem se slovenská právní úprava po více než třiceti letech od rozdělení Československa posunula.

6.1 Okolnosti vylučující protiprávnost – Slovenská republika

Po rozpadu Československé republiky byl od roku 1993 na území Česka i Slovenska účinný trestní zákon z roku 1961. Tento zákon byl na Slovensku platný až do roku 2005, kdy v platnost vešel trestný zákon číslo 300/2005 Zbierky zákonov, přičemž účinný je tento zákon od 1. ledna 2006. V Česku jsme se nového trestního zákoníku dočkali až v roce 2009. Systematika tohoto zákona je dosti podobná systematice českého trestního zákona. Oprávněné použití zbraně se nachází stejně jako v našem trestním zákoně mezi okolnostmi vylučující protiprávnost, a to v hlavě I, čtvrtém oddílu, obecné části trestního zákona.

Stejně jako v České republice je na prvním místě ve výčtu okolností vylučujících protiprávnost krajní nouzi.

Na rozdíl od České právní úpravy, kde je uvedeno pouze pět okolností vylučujících protiprávnost, je ve slovenském trestním zákoně navíc obsažena okolnost výkon práva a povinnosti. Toto je první rozdíl mezi Českou a Slovenskou právní úpravou týkající se okolností vylučujících protiprávnost. Druhý podstatný rozdíl je ten, že Slovenská právní úprava má již ve všeobecné části uvedenou jako okolnost vylučující protiprávnost v ustanovení § 30 plnění úlohy agenta, přičemž v České právní úpravě najdeme beztrestnost agenta až ve zvláštní části trestního zákoníku, a nikoliv v obecné části mezi okolnostmi vylučující protiprávnost. Rozdíl lze najít i v institutu nutné obrany, kde ve slovenském trestním zákoníku je uvedeno, že se nebude jednat o nutnou obranu v případě, kdy obrana byla celkem zjevně nepřiměřena útoku, zejména k jeho způsobu, místu a času, okolnostem vztahujícím se k osobě útočníka anebo k osobě obránce. Další

rozdíly týkající se nutné obrany se nachází ve třetím odstavci slovenské právní úpravy, jelikož česká úprava má pouze dva odstavce, přičemž v tomto třetím odstavci je uvedeno, že ten, kdo odvrací útok způsobem uvedeným ve druhém odstavci, nebude trestně odpovědný, jestliže konal v silném rozrušení způsobeným útokem, zejména v důsledku zmatku, strachu anebo leknutí. Ve čtvrtém odstavci je vymezeno, že jak se někdo vzhledem k okolnostem případu mylně domnívá, že útok hrozí, nevylučuje to trestnou odpovědnost za čin spáchaný z nedbalosti, jestliže omyl spočívá v nedbalosti.

6.2 Oprávněné použití zbraně – Slovenská republika

Oprávněné použití zbraně je vymezeno v § 26 slovenského trestního zákoníku, podle něhož „*použitie zbrane v súlade so zákonom nie je trestným činom*“⁶⁰. V tomto případě lze konstatovat, že se jedná o identický výklad s tím českým, protože odkazuje na zvláštní právní předpisy, které následně konkrétněji upravují, co spadá pod pojem zbraň, kdo může zbraň použít, za jakých podmínek a jakým způsobem může být zbraň použita. Mezi zmiňované zvláštní právní předpisy patří: zákon č. 171/1993 Z. z. o Policajnom zbore, zákon č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže, zákon č. 46/1993 Z. z. o Slovenskej informačnej službe, zákon č. 215/2004 Z. z. o ochrane utajovaných skutočností, zákon č. 57/1998 Z. z. o Železničnej polícii, zákon č. 564/1991 Z. z. o obecnej polícii, zákon č. 124/1992 Zb. o Vojenskej polícii, zákon č. 255/1994 Z. z. o poľnej stráži, zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch, zákon č. 652/2004 Z. z. o orgánoch štátnej správy v colníctve, zákon č. 473/2005 Z. z. o súkromnej bezpečnosti a zákon č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky. Výčet zvláštních předpisů, ve kterých je zmíněno použití zbraně, je na Slovensku více než v Česku.

Nejpříhodnějším zvláštním právním předpisem ke komparaci je ten, který je nejvíce obsáhlý v obou zemích, tedy zákon o Polícii České republiky, popřípadě zákon o Policajnom zbore.

⁶⁰ ustanovení § 26 odstavce 1 zákona číslo 300/2005 z. z., o Trestný zákon

Zákon o Policajnom zbore stejně jako zákon o Policii České republiky definuje Policajný zbor jako ozbrojené složky⁶¹, který má za úkol plnit úkoly vedoucí k zajištění veřejného pořádku, bezpečnosti, bojovat proti zločinu a plnit povinnosti vyplývající z mezinárodních závazků.

Rozdíl mezi těmito právními úpravami můžeme ale spatřit již v samotném zařazení oprávněného použití zbraně. V české právní úpravě lze použít zbraně samostatně, avšak ve slovenské je definováno mezi donucovacími prostředky. Oba tyto předpisy shodně vymezují pojem zbraň, odlišnost je jenom v tom, že slovenská úprava používá pojem zbraň hromadné účinnosti, mezitím co česká konkrétně vyjmenovává jednotlivé typy zbraní, které jsou hromadně účinné.

Ohledně povinností, které má policista před zákrokem, lze tvrdit, že jsou tyto povinnosti téměř stejné, ale je zde rozdíl v tom, že slovenská právní úprava policistovi přídatkem ukládá povinnost využít varovného výstřelu. K varovnému výstřelu nemusí dojít, jestliže je ohrožen život nebo zdraví policisty anebo jiné osoby a zákrok nesnese odkladu. Policista na území České republiky nemá dle zákona povinnost použít varovný výstřel před tím, než použije zbraň, má ovšem povinnost použít donucovací prostředky, mezi kterými je uveden i varovný výstřel.

Uvedené situace a okolnosti, za kterých lze použít zbraň, upravené v ustanovení § 61 zákona o policajnom zboru jsou takřka totožné s těmi, které jsou uvedené v ustanovení § 56 zákona o Policii České republiky. Rozdíl ovšem lze zpozorovat v ustanovení, kdy *„nelze jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku“*⁶². Podle zákona o Policajnom zbore ovšem není třeba aby se jednalo o aktivní odpor, stačí pouze odpor a zákon pracuje s pojmem služební zákrok, mezitím co v české právní úpravě se musí jednat o závažný zákrok. Služebním zákrokem je činnost, kterou policista zasahuje do základní práv a svobod osoby, avšak závažný zákrok je takový zákrok, který je mířen proti nebezpečnému pachateli. Stěžejní rozdíl bude tedy v tom, o jak nebezpečné jednání půjde a proti komu daný zákrok směřuje.

Právní úprava zákona o Policajnom zbore však v § 61 obsahuje jedno ustanovení navíc, které umožňuje policistům použít zbraň v bezprostřední blízkosti státních hranic k zastavení dopravního prostředku, který ani na opakovanou výzvu nebo znamení

⁶¹ ustanovení § 1 odstavce 1 zákona číslo 171/1993 z.z. o Policajnom zbore

⁶² ustanovení § 56 odstavce 1 písm. d) zákona číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky

nezastaví.⁶³ Toto ustanovení je zde obsaženo z toho důvodu, že Slovenská republika oproti České republice má hranice státu i se státy, které nepatří do Schengenského prostoru.

Povinnosti, které má policista na Slovensku po použití zbraně jsou totožné s těmi, které má policista v České republice. Policista, který použil zbraň, je povinný poskytnout zraněnému první pomoc a zajistit lékařské ošetření. Rovněž je policista povinen použití zbraně hlásit svému nadřízenému, avšak je podstatný rozdíl v tom, že slovenský policista nemusí oproti českému policistovi sepisovat úřední záznam o použití zbraně. Další rozdíl je v tom, že slovenská právní úprava nemá ustanovení o povinnosti vedoucího policisty útvaru vyznamet státního zástupce v případě, kdy došlo při použití zbraně ke škodě nikoli nepatrné na majetku nebo byla způsobena smrt.

Další podstatný rozdíl mezi českou a slovenskou právní úpravou ovšem najdeme v ustanovení § 26 odstavce 2 slovenského trestního zákoníku. Dle tohoto ustanovení se *„za použitie zbrane v súlade so zákonom považuje aj jej použitie proti inému vo svojom obydli na ochranu života, zdravia alebo majetku, ak osoba do obydli neoprávnene vnikne alebo v ňom neoprávnene zotrvá a nejde o nutnú obranu. To neplatí, ak bola pritom inému úmyselne spôsobená smrť.“*⁶⁴ Toto je ústavou garantované právo osob na nedotknutelnost obydlí a zákazu vstupu a setrvání v obydlí jiného, bez jeho souhlasu.⁶⁵ V tomto případě lze zbraň použít výhradně ve svém obydlí, nikoliv v obydlí někoho jiného.⁶⁶ Významnou podmínkou je, že osoba neoprávněně vnikne do obydlí nebo v něm neoprávněně setrvává, kdy se nemusí jednat o násilné vniknutí do obydlí. *„Neoprávněným setrváním se rozumí případ, kdy se osoba dostane do obydlí jiného oprávněně, ale potom se vzepře vůli oprávněného uživatele a bez oprávnění se odmítá vzdát.“*⁶⁷ Použití zbraně podle tohoto ustanovení je možné až tehdy, když je ohrožen život, zdraví nebo majetek a útok setrvává. Takové ustanovení český trestní zákoník nemá a pokud by došlo ke shora uvedené situaci na území České republiky, bylo by zřejmě dané jednání hodnoceno jako nutná obrana, nikoli jako oprávněné použití zbraně, jako je tomu v případě slovenské právní úpravy. Podle slovenské právní úpravy lze využít institut oprávněného použití zbraně jenom v případě, kdy nejsou dodrženy podmínky nutné obrany. Pokud by ovšem

⁶³ ustanovení § 61 zákon číslo 171/1993 z. z., o Policajnom zbore

⁶⁴ ustanovení § 26 odstavce 2 zákona číslo 300/2005 Z. z., o Trestný zákon

⁶⁵ ústavný zákon číslo 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

⁶⁶ STIFFEL, Harald a kol. *Trestný zákon: stručný komentár. 2., prepracované a dop. vyd.* Bratislava: IURA edition, 2010. s. 74.

⁶⁷ MAŠEANYOVÁ, Darina a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť. 2. vyd.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 114.

byly dodrženy podmínky nutné obrany, tak by se přednostně použila právě nutná obrana před oprávněným použitím zbraně.⁶⁸

6.3 Vybočení z mezí oprávněného použití zbraně

Rovněž Slovenská právní úprava explicitně neupravuje vybočení z mezí oprávněného použití zbraně (exces) a ponechává tento problém právní teorii. Slovenská právní teorie je ovšem v tomto případě takřka shodná s tou českou. Za vybočení z mezí oprávněného použití zbraně považuje několik situací. První z nich je situace, při které se osoba snaží používat zbraň v rámci podmínek stanovených zvláštním zákonem, avšak některou z těchto podmínek nesplní.⁶⁹

Za druhé se poté za intenzivní exces považuje případ, kdy byla použitím zbraně úmyslně způsobena smrt, anebo jednání osoby, které bylo ve zcela zjevném nepoměru k situaci, která hrozila, osobě útočníka nebo k nezbytné ochraně života, zdraví či majetku.⁷⁰

Za extenzivní exces se pak považuje situace, ve které osoba použije zbraň mimo své obydlí, respektive když se útočník ještě nedostal do obydlí, anebo se již v obydlí nenacházel.⁷¹

Jestliže se někdo dopustí při oprávněném použití zbraně jednoho z výše popsaných excesů, bude za takové jednání trestně odpovědný. Exces z oprávněného použití zbraně je následně soudem zohledněn při stanovení trestu, jelikož podle slovenského trestního zákoníku se jedná o okolnost polehčující.⁷²

6.4 Srovnání oprávněného použití zbraně v Česku a na Slovensku

⁶⁸ Tamtéž

⁶⁹ MAŠLANYOVÁ, Darina a kol. *Trestné právo hmotné. Všeobecná a osobitná časť*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2016, s. 114.

⁷⁰ Tamtéž.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² Tamtéž.

Právní úprava na Slovensku má celkem sedm ustanovení vymezujících okolnosti vylučujících protiprávnost. Nacházejí se v zákoně č. 300/2005 Zbierky zákonov., trestný zákon. Jedná se o krajní nouzi, nutnou obranu, oprávněné použití zbraně, přípustné riziko, výkon práv a povinností, svolení poškozeného a plnění role agenta.

Protože tématem této bakalářské práce je oprávněné použití zbraně, bude se následující komparace týkat pouze tohoto institutu.

Česká právní úprava vymezuje oprávněné použití zbraně v ustanovení § 32 trestního zákoníku, čemuž odpovídá ustanovení § 26 slovenského trestního zákona, který je shodně označen jako „Oprávněné použitie zbrane“. První odstavce, ve kterém je uvedeno, že použití zbraně v souladu se zákonem není trestným činem, se shoduje s českou právní úpravou. V obou případech tedy zákon odkazuje na jiné právní předpisy, kterými jsou zákony upravující činnost bezpečnostních sborů a ozbrojených sil.

Stěžejní rozdíl se ale nachází v existenci druhého odstavce, podle kterého se za použití zbraně v souladu se zákonem považuje rovněž její použití proti jinému ve svém obydlí na ochranu života, zdraví anebo majetku, pokud osoba do obydlí neoprávněně vnikne anebo v něm neoprávněně setrvá a nejde o nutnou obranu. To neplatí, pokud byla přitom jinému úmyslně způsobena smrt. Ve slovenské právní úpravě není tedy na rozdíl od tuzemské, zachován monopol na legitimní násilí ve prospěch příslušníků bezpečnostních sborů a ozbrojených sil, jelikož možnost použití zbraně podle druhého odstavce náleží rovněž oprávněným držitelům zbraní.

Již na první pohled je tady zřejmé ovlivnění angloamerickou právní vyspělostí. Pouze těžko si můžeme představit, že by se ustanovení v obdobném znění dostalo i do českého trestního zákoníku. Avšak i u nás se podobné snahy objevily, ovšem ne ve vztahu k oprávněnému použití zbraně, ale v souvislosti s ustanovením o nutné obraně.

V předešlých kapitolách bylo zjištěno, že možnost použití zbraně za podmínek krajní nouze a nutné obrany, není omezena pouze na osoby, pro které to vyplývá z ustanovení § 32 trestního zákoníku, ale rovněž i na osoby, které jsou oprávněny zbraň držet podle zákona o zbraních. Tady však opět hraje roli vymezení pojmu zbraň, kterou se v těchto případech rozumí zbraň střelná. Z toho potom vyplývá, že ostatní osoby by měly možnost za podmínek nutné obrany se bránit například zbraněmi údernými, bodnými, sečnými, popřípadě čímkoliv, co jako zbraň lze použít.

Ve znění ustanovení § 26 slovenského trestního zákona, je poté zajímavá hlavně část druhého odstavce, ze které plyne možnost použití zbraně v případech, ve kterých se nebude jednat o nutnou obranu. Taktéž definice nutné obrany, je ve slovenském trestním zákoně rozdílná. Na rozdíl od české právní úpravy, obsahuje slovenské ustanovení dva odstavce navíc. První odstavce se v obou právních normách v zásadě shodují a druhé se od sebe odlišují jen nepatrně. Ze třetího odstavce poté plyne, že za odvracení útoku nebude ani v případě nepřiměřené obrany trestně odpovědná osoba, jednající v silném rozrušení způsobeném útokem, zejména v důsledku zmatku, strachu anebo leknutí. Ve čtvrtém odstavci je poté v podstatě definována takzvaně putativní neboli domnělá obrana, spočívající v negativním skutkovém omylu. Pachatel tedy může být v tomto případě trestně odpovědný nanejvýš za nedbalostní trestný čin. Uvedená možnost se nachází rovněž i v české právní úpravě, která se nachází v ustanovení § 18 odstavce 4 trestního zákoníku.

Závěr

V této bakalářské práci byly stručně charakterizovány jednotlivé okolnosti vylučujících protiprávnost, přičemž auto se zaměřil zejména na analýzu zákonných předpokladů oprávněného použití zbraně.

Bakalářská práce si kladla za cíl jednoznačné vymezení zákonných podmínek, za nichž lze oprávněně použít střelnou zbraň a jejich následná aplikace na konkrétní případ z praxe a dále zhodnotit současnou trestně právní úpravu v Česku týkající se úpravy oprávněného použití zbraně s poukázáním na jednotlivé odlišnosti odpovídající právní úpravy Slovenské republiky. První cíl se podařilo naplnit pomocí studie odborné literatury a právních předpisů zabývajících se okolnostmi vylučujících protiprávnost a oprávněným použitím zbraně. Druhý cíl byl naplněn provedenou komparací odpovídající České a Slovenské právní úpravy týkající se okolnostmi vylučujících protiprávnost a oprávněného použití zbraně.

Provedenou komparací bylo zjištěno, že Slovenská právní úprava okolnosti vylučujících protiprávnost je obsáhlejší a nutno konstatovat, že přesněji vymezuje podmínky, za kterých lze jednat například v nutné obraně. Jako konkrétní příklad lze zmínit to, že ve slovenském vymezení nutné obrany je pamatováno na okolnosti vztahující se na osobu útočníka a obránce. Dále bylo zjištěno, že slovenská právní úprava uvádí beztrestnost agenta mezi okolnostmi vylučující protiprávnost v obecné části slovenského trestního zákoníku, avšak česká právní úprava vymezuje beztrestnost agenta ve zvláštní části trestního zákoníku.

Na základě vypracování této bakalářské práce bylo usouzeno, že by bylo vhodné zvážit několik konkrétních návrhů pro zlepšení právní úpravy oprávněného použití zbraně v České republice.

1. Klarifikace a kodifikace podmínek: Bylo by přínosné stanovit jasně definované a srozumitelné podmínky pro oprávněné použití zbraně v různých situacích, včetně sebeobrany, ochrany majetku nebo veřejného pořádku.
2. Zlepšení odborného vzdělávání: Důkladné odborné vzdělání pro držitele zbrojního průkazu, včetně odborného výcviku v oblasti práva, etiky a techniky

použití zbraně, by mohlo zvýšit úroveň povědomí a odpovědnosti při používání zbraně.

3. Zohlednění mezinárodních standardů: Je vhodné se inspirovat a zohlednit osvědčené postupy a mezinárodní standardy v oblasti oprávněného použití zbraně. Příkladem může být Evropská úmluva o použití síly a kontrolu veřejného pořádku.
4. Posouzení legislativy v kontextu změn společnosti: S rozvojem technologie a společnosti se mění i podmínky a výzvy týkající se používání zbraně. Je třeba průběžně posuzovat stávající legislativu a přizpůsobovat ji současným potřebám a vývoji společnosti.

Přehodnocení a případná úprava právní úpravy oprávněného použití zbraně v České republice by mohla přinést větší jasnost, soudržnost a aktuálnost v této citlivé oblasti. Nová legislativa by měla zohlednit potřeby občanů a současný vývoj, a zároveň by měla chránit základní práva a zajišťovat bezpečnost ve společnosti. Je důležité, aby takové změny byly provedeny po důkladné diskuzi, ve spolupráci s odborníky a za přítomnosti širokého spektra zúčastněných stran. Při navrhování nového zákonodárství je nezbytné zohlednit případné obavy a protiargumenty. Například, existuje riziko, že nejasně formulovaná pravidla by mohla vést k zneužívání nebo nekonzistentnímu rozhodování v případech oprávněného použití zbraně.

Další výhodou nové legislativy by mohlo být přizpůsobení se moderním trendům a vývoji společnosti. Rychlé změny v technologii a společnosti samotné mohou vyžadovat nové přístupy k otázce oprávněného použití zbraně. Nové zákonné opatření by mohlo představovat flexibilnější a aktuálnější rámec pro řešení těchto situací.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje

1. DOLÍNEK, Vladimír, Vladimír FRANCEV a Jan ŠACH. *Zbraně I. a II. světové války*. Vyd. 5. Praha: Aventinum, 2008. Fotografické atlasy. ISBN 978-80-86858-66-1.
2. HRAZDÍRA, I., KOVÁRNÍK, L., NOVOTNÝ, F. *Použití zbraně a zákon*. 1. vydání. Voznice : Eurounion, 2000. 412 s. ISBN: 80-85858-83-5.
3. CHMELÍK, Jan. *Trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: Linde, 2009. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 978-80-7201-785-0.
4. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. 5. aktualizované a doplněné vydání. Praha: Leges, 2016. Student (Leges). ISBN 978-80-7502-120-5.
5. KOVÁRNÍK, L., ROUČ, M. *Zbraně a střelivo*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007. 247 s. ISBN 978-80-7380-030-7.
6. KRATOCHVÍL, Vladimír. *Kurs trestního práva: trestní právo hmotné: obecná část*. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy právnické učebnice. 360 s. ISBN 978-80-7400-042-3.
7. KUČHTA, Josef. *Nutná obrana*. Brno: Masarykova univerzita, 1999. 218 s. ISBN 80-210-2198-5.
8. MAŠĽANYOVÁ, Darina. *Trestné právo hmotné: všeobecná a osobitná časť*. 2. vyd. Plzeň: Vydavateľstvá a nakladateľstvá Aleš Čeněk, 2016. Slovenské učebnice. ISBN 978-80-7380-618-7.
9. MATES, P. a kol. *Nové policejní právo: právní předpisy s komentářem: podle stavu k 1.1.2009*. Praha: Linde, 2009. 338 s. ISBN 978-80-7201-743-0.
10. NOVOTNÝ, F. *Právo na sebeobranu*. Praha: LexisNexis CZ, 2006. 114 s. ISBN: 80-86920-10-0.
11. STIFFEL, Harald a kol. *Trestný zákon: stručný komentár. 2., prepracované a dop. vyd.* Bratislava: IURA edition, 2010.
12. ŠÁMAL, P., a kol. *Trestní zákoník I+II – velký komentář*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2012, 3614 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
13. ŠÁMAL, P., NOVOTNÝ, O., GŘIVNA, T., HERCZEG, J., VANDUCHOVÁ, M., VOKOUN, R., a kol. *Trestní právo hmotné*. 8. vyd. Praha : Wolters Kluwer, 2016, 1052 s. ISBN 978-80-7552-358-7.

14. ŠKODA, J. a kol. *Zákon o policii s komentářem*. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 479 s. ISBN 978-80-7380-447-3.
15. ŠKODA, J., VAVERA, F., MERDA, R. *Z p licii* . Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, 396 s. ISBN 978-80-7380-160-1.
16. TERYNGEL J., KREML A., *Zákon č. 119/2008 Sb., o zbraních*, 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2009. 529 s. ISBN 978-80-7357-461-1.
17. VANGELI, B. *Zákon o Policii České republiky : komentář*. Praha: C.H. Beck, 2009. 442 s. ISBN 978-80-7400-142-0.
18. VETEŠNÍK, P., JEMELKA, L. *Zákon o obecní policii*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2019. 447 s. ISBN 978-80-7400-729-3.
19. VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o obecní policii: komentář*. 2. vydání. V Praze: C.H. Beck, 2019. Beckovy komentáře. ISBN 978-80-7400-729-3.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., *trestní zákoník*. Vydání: dvanácté. Praha: Armex Publishing, 2022. ISBN 978-80-87451-89-2.
2. ČESKO. Zákon číslo 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu
3. ČESKO. Zákon číslo 273/2008 Sb., o Policii České republiky
4. ČESKO. Zákon číslo 154/1994 Sb., o Bezpečnostní informační službě
5. ČESKO. Zákon číslo 553/1991 Sb., o obecní policii
6. ČESKO. Zákon číslo 555/1992 Sb., o Vězeňské a justiční strážce České republiky
7. ČESKO. Zákon číslo 17/2012 Sb., o Celní správě České republiky
8. ČESKO. Zákon číslo 300/2013 Sb., o Vojenské policii
9. ČESKO. Zákon číslo 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
10. ČESKO. Zákon číslo 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů
11. SLOVENSKO. Zákon číslo 171/1993 z.z. o Policajnom zbore
12. SLOVENSKO. Zákon číslo 300/2005 z. z., o Trestný zákon
13. SLOVENSKO. Ústavný zákon číslo 460/1992 Zb. Ústava Slovenskej republiky

Ostatní zdroje

1. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28.1.1998, sp. zn. 1 Tzn 25/97
2. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.03.2009 sp. zn. 8 Tdo 1487/2008
3. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.09.2006 sp. zn. 3 Tdo 840/2006
4. Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 14.3.1975, sp. zn. 1 To 18/75

5. Rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci Nachová a ostatní proti Bulharsku ze dne 26. 2. 2004, sp. zn. 43577/98.